

From: "Tom Postmes" <5.1.2.e@rug.nl>
Sent: Sat, 29 Jun 2019 13:04:18 +0200
To: "Kockelkoren, T.F. (Theodor)" <5.1.2.e@sodm.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@sodm.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@rug.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@rug.nl>
Subject: Re: Vraag ten behoeve van scoring van impactcriteria Natioanle Risicobeoordeling

Hi Theodoor. Geen dank. We spreken graag een keer af. Misschien is het goed om daar ook 5.1.2.e bij te betrekken. Vanuit het kennisplatform werkt zij aan een nieuw literatuuroverzicht. Dat geeft een meer omvangrijk overzicht van maatschappelijke impact en het lijkt me nuttig om jullie input te horen over relevante impactcriteria en passende indicatoren. Hartelijke groet.

Tom Postmes
 Dept. of Social Psychology
 University of Groningen
<http://www.rug.nl/staff/t.postmes>

On 26 Jun 2019, at 18:51, Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@sodm.nl> wrote:

Nog veel dank, Tom, voor jullie hulp en informatie. Dat helpt ons goed! Ik denk dat het nuttig is om komende paar maanden een moment te nemen om met Gronings Perspectief af te spreken en o.a. van jullie te horen waar jullie staan. Hgr., theodor.

Van: Tom Postmes <5.1.2.e@rug.nl>

Verzonden: vrijdag 21 juni 2019 16:56

Aan: Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@sodm.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@sodm.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@rug.nl>

Onderwerp: Re: Vraag ten behoeve van scoring van impactcriteria Natioanle Risicobeoordeling

Beste Theodor en 5.1.2.e

naar aanleiding van onze mailwisseling een update van de berekeningen die we eerder maakten. Als jullie dit willen citeren moeten ik even schakelen met de GGD en collega's: zij zijn co-auteur. Zie conclusie op laatste pagina.

Met groet en goed weekend gewenst!

Tom

On Thu, 20 Jun 2019 at 22:59, Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@sodm.nl> wrote:

Dank je wel, Tom!

Van: Tom Postmes <5.1.2.e@rug.nl>

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 22:57

Aan: Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@sodm.nl>

Onderwerp: Re: Vraag ten behoeve van scoring van impactcriteria Natioanle Risicobeoordeling

Dag Theodor

dank voor je toelichting. Dat maakt het gemakkelijker: 100 doden lijkt me zeer onwaarschijnlijk. Lijkt me nog steeds belangrijk om met de juiste cijfers te werken. Ik ga voor jullie even aantallen berekenen die ik voor een reële risicoinschatting zou maken. Zoals gezegd hadden we voor ons rapport de vraag gesteld: kan het dat het aantal doden >0 is. De vraag die jullie stellen is iets anders: wat is de beste schatting van N doden per jaar. Ik reken dat even uit op basis van de cijfers GGD 2016. In het volgende rapport van GP komen we met een update van gezondheidsstatistieken. De steekproef is dan weer zodanig groot dat we een nieuwe schatting kunnen maken.

H.groet
Tom

On Thu, 20 Jun 2019 at 22:15, Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@5.1.2.e@sodm.nl> wrote:

Hi Tom,
dank je wel voor je uitvoerige en goed gedocumenteerde reactie. We kunnen hier uitstekend mee uit de voeten.

Eén punt wil ik je nog terug geven naar aanleiding van je gedachten: in de Nationale Risicobeoordeling methodiek wordt een onderscheid gemaakt tussen een incidentcrisis en een procescrisis. Ook de Nationale Risicobeoordeling onderkent dat geleidelijk zich over jaren ontwikkelende processen tot de proporties van een crisis kunnen leiden (ik meen dat ze ergens het voorbeeld van asbest geven). De NRB biedt de mogelijkheid om een dergelijke procescrisis als scenario te beschrijven en vervolgens te scoren. In Groningen gaat het niet om een hypothetisch scenario maar om een daadwerkelijk scenario. Dat maakt voor het ranken van de gebeurtenissen niet uit (of ze nu hypothetisch zijn of reeel). Wat we natuurlijk niet hoeven te doen is de waarschijnlijkheid van het scenario te bepalen: dat is bij het scoren van de huidige situatie in Groningen natuurlijk 100%.

Onze neiging is dus om op basis van wat je ons aanreikt 2.1 Doden als criterium wel op te nemen. Je maakt dat duidelijk met een voldoende onderbouwing. De vraag is alleen welke score van toepassing is. De NRB voorziet in de mogelijkheid om een range op te nemen. De score moet daarmee denk ik 'A' zijn. Omdat bij vervroegd overlijden de scoringstabel zowel voor de range [0,10) en de range [10,100) een 'A' geeft. Vanaf 100 doden zou het een 'B' zijn.

Hgr., theodor.

Van: Tom Postmes <5.1.2.e@5.1.2.e@rug.nl>

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 19:37

Aan: Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@5.1.2.e@sodm.nl>

CC: 5.1.2.e@5.1.2.e; <5.1.2.e@5.1.2.e@sodm.nl>; 5.1.2.e@5.1.2.e; <5.1.2.e@5.1.2.e@rug.nl>

Onderwerp: Re: Vraag ten behoeve van scoring van impactcriteria Nationale Risicobeoordeling

Beste Theodor en 5.1.2.e@5.1.2.e

hierbij mijn reactie. Ik vind dat criterium "aantallen doden" een heel lastige. Dat zie je aan de lengte van mijn reactie. Ik heb geprobeerd me voor te stellen hoe ik zou reageren als ik in jullie schoenen stond. Zoals je ziet trek ik de conclusie dat ik criterium 2.2 het enig relevante vind, in deze casus, omdat het hier geen acute ramp betreft maar een chronisch probleem en omdat 2.1 het gevolg is van 2.2. Volgens mij is ook uit te leggen waarom je geen kwalificatie geeft in termen van X aantal doden per jaar.

Een van de redenen dat criterium 2.1 zo'n lastige is, is dat de NRB methodiek ontwikkeld is voor hypothetische casussen en met het oog op acute crises. Zoals ik al zei tegen 5.1.2.e@5.1.2.e het kan verstandig zijn om die methodiek iets aan te passen om hem meer geschikt te maken voor jullie doeleinden.

Hartelijke groet
Tom

On Wed, 19 Jun 2019 at 12:10, Kockelkoren, T.F. (Theodorus) <5.1.2.e@5.1.2.e@sodm.nl> wrote:

Hi Tom, ik zou je willen vragen naar onderstaande concept teksten te kijken. Deze teksten zijn gebaseerd op het onderzoek dat Gronings Perspectief doet. De teksten beschrijven in welke mate er vervroegd overlijden plaats vindt in de regio ten gevolge van de gaswinning en hoeveel chronisch zieken er zijn. We willen de teksten gebruiken om de impactcriteria van de Nationale Risicobeoordelingsmethodiek te scoren.

Kun jij svp kritisch kijken of deze teksten wel een goede weergave zijn van hetgeen jullie hebben gevonden, en of we misschien toch niet nog specifieker kunnen zijn?

Bij voorkeur hoor ik van je voor het weekend (als dat zou lukken).

Hgr., theodor.

Hier zijn de teksten:

Impactcriterium 2.1: Doden

Het criterium is gedefinieerd als 'Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen een periode van 20 jaar'.

In de regio Groningen werken de gevolgen van de gaswinning ook door naar de gezondheid van mensen. Hier naar wordt gedurende al ettelijke jaren onderzoek gedaan door de Rijksuniversiteit Groningen onder de vlag van Gronings Perspectief. Op basis van de onderzoeken hebben de betrokken wetenschappers van de Rijksuniversiteit in 2018 in de Tweede Kamer verklaard dat de gezondheidsklachten dermate ernstig zijn dat minimaal 5 doden per jaar te verwachten zijn. Het gaat om een verwachting. Er zijn voor zover SodM bekend geen gegevens bekend van mogelijk als gevolg van de gaswinning vervroegd overlijden. Om die reden is aan dit criterium de laagste score 'A' gegeven (minder dan 5 doden).

Impactcriterium 2.2: Ernstig gewonden en chronisch zieken

Volgens de toelichting op dit impactcriterium zijn chronisch zieken personen die gedurende lange periode (>1 jaar) beperkingen ondervinden: medische zorg nodig hebben, niet of gedeeltelijk kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, door hun ziekte belemmering ervaren in het sociale functioneren. Op basis van de onderzoeken van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat er een groep burgers is die lichamelijke en psycho-somatische klachten hebben als gevolg van de gaswinning. Deze klachten houden aan en nemen gemiddeld gezien bij verder optredende schade toe. Er zijn geen precieze cijfers bekend omtrent het aantal mensen dat in welke mate kampt met deze klachten. Wel is duidelijk dat de groep mensen waar er meervoudige schade aan het huis is geconstateerd relatief meer klachten hebben. De schattingen van geven aan dit om enkele tienduizenden huishoudens gaat. Een deel hiervan heeft in significante mate last van de klachten. Om die reden wordt dit impactcriterium met een 'C' gescoord (tussen de honderd en duizend mensen zijn chronisch ziek). Niet uitgesloten kan worden dat een score 'D' gegeven moet worden (tussen de duizend en tienduizend mensen zijn chronisch ziek).

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

--

Tom Postmes | Professor of Social Psychology | University of Groningen
[@Tom_Post](#) | [homepage](#) | [Google Scholar](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

--

Tom Postmes | Professor of Social Psychology | University of Groningen
[@Tom_Post](#) | [homepage](#) | [Google Scholar](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

--

Tom Postmes | Professor of Social Psychology | University of Groningen
[@Tom_Post](#) | [homepage](#) | [Google Scholar](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.